

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

**ЛЕВКІНА Р.В., К.Е.Н., ДОЦЕНТ, ЛЕВКІН А.В., К.Т.Н., ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМ. П. ВАСИЛЕНКА**

Рассмотрены процессы глобализации, а также их влияние на развитие экономики, культуры и науки.

There are begutackbit processes of globalizacii, and also their credit, folk uz development exploitation, culture and science.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах товарного виробництва та обміну неминує існування різних тенденцій розвитку взаємовідносин між державою та суспільством. Перша відображається у наявності різноманітних авторитарних типів держави, в яких сама держава розглядається як самоціль, а суспільство - як елемент безперечно підпорядкований йому та обмежений у своїх правах. Друга тенденція пов'язана зі збільшенням залежності суспільства від держави та проявляється у вигляді ліберальних правових держав.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Матеріальною основою життя сучасної людини є виробництво різноманітної продукції із сировини, видобутої механічним шляхом з природи. Таке виробництво неможливе без об'єднання спеціалізованої праці багатьох людей, що супроводжує технологічний поділ операцій та виробничий обмін продукцією. Головна риса сучасного суспільства – професіоналізм, тобто систематичне, а не періодичне виконання вузькоспеціалізованих видів діяльності, з яких і складається суспільний поділ праці.

Розвиток суспільного поділу праці – подальша спеціалізація у професійному плані, підвищення мінімального кваліфікаційного рівня у кожній з них, починаючи з якого суспільство визнає професіоналізм людини. Це процес освоєння декількох професій, що виконується через міграційні процеси членів суспільства за сферами професійної діяльності [1, 2, 3].

В цивілізації, існування якої обумовлено виробництвом, важливою характеристикою суспільного об'єднання праці є рівень її продуктивності в сферах матеріального виробництва та обробітку інформації. Рівень продуктивності суспільної праці в цілому

визначається не тільки рівнем праці окремого індивідуума, але й якістю управління множиною спеціалізованих видів діяльності та процесів, що відбуваються у техносфері і у житті суспільства в цілому.

Головна відмінність сучасного світу – процеси глобалізації та їх вплив на розвиток економіки, науки та культури. Глобалізація – процес виникнення та розвитку в масштабах людства єдиної соціо-історичної та економічної системи. З іншого боку, глобалізація – об'єктивний процес, що визначає якісні зміни у глобальному просторі і пов'язує одночасно спільні риси та унікальні особливості окремих людей та цивілізацій в цілому.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз процесів глобалізації та їх вплив на розвиток цивілізації в світі, економіку, науку та культуру.

Виклад основного матеріалу дослідження. Центральна ідея полягає в тому, що більшість проблем неможливо адекватно оцінити та вирішити на рівні національних економік. Їх необхідно формулювати з точки зору глобальних процесів. Деякі дослідники попереджують про негативні цивілізаційні наслідки розвитку глобальних сил, під якими розуміються транснаціональні корпорації, стратегічні альянси, інтеграційні об'єднання, глобальні культури та ідеології. Одні вчені вважають глобалізацію панацеєю від значних перекосів у світовій економіці, інші - що вирішується доля окремих національних економік [5].

Процес глобалізації економіки тісно пов'язаний з глобалізацією культури та особливостями розвитку окремих народів [4]. Сфера глобалізації поширюється та охоплює все нові області. Так в процесі глобалізації відбулися зміни у статусі національних держав у світі та світовій економічній системі. Новий сенс отримують такі вічні поняття як демократія, права людини та місце особистості в системі світогосподарських зв'язків. Вважається, що сучасний етап історичного розвитку за своїми масштабами та наслідками визначить цивілізаційний розвиток на декілька століть вперед.

Процес глобалізації має певні протиріччя. З одного боку, це процес горизонтальний, коли досягнення одних культур впроваджуються іншими при розвитку контактів між народами. З іншого, загальний процес глобалізації містить штучну її складову, так звану насильницьку. Вона є наслідком примусового впровадження однією державою чи релігією своєї культури на інші соціо-культурні регіони та традиції. Між даними аспектами цивілізаційного розвитку є певний складний та суперечливий зв'язок. Таким чином сучасна світова криза обумовлена тиском та домінуванням певних структурних

елементів. Нове тисячоліття людство розпочало в умовах дисбалансу сил, коли світогосподарські зв'язки вичерпали свої можливості і стоїть перед глобальними змінами [6]. Мова йде не про окремі глобальні кризи, а про системну кризу сучасної цивілізації, ядром якої є антропологічна криза. Так С.С. Хоружий в своїх працях доводить, глобальна криза набуває нової основи – андрологічної, а її причина - в процесах, що відбуваються з людиною [8]. Принциповий характер даної кризи в тому, що людина неусвідомлено приймає участь у створенні нових проблем в різних сферах життя. Перевага економічного ефекту над духовними та моральними цінностями, спроби досягти прибутку будь-якими засобами призвело до втрати стабільності та стійкості. Розробкою глобалізаційної проблематики займався А.І.Уткін, який пропонує своє визначення глобалізації [7]. Це злиття цивілізаційних економік в єдину, загальносвітову систему, яка базується на вільному переміщенні капіталу, інформаційній відкритості світу, технологічній революції, лібералізації руху капіталу і товарів на основі комунікаційного зближення, планетарній науковій революції, міжнародного соціального руху, нових видів транспорту, реалізації телекомунікаційних технологій, інтегральної освіти. Дана теза не є необґрунтованою, вона пов'язана з реальними процесами в сучасній західній індустріальній та постіндустріальній цивілізації, де задоволення зростаючих потреб суспільства виступає ядром розвитку цивілізації. Разом з тим провідні індустріально розвинені країни ігнорують або вважають другорядними такі проблеми людства, як руйнування природного базису сучасної цивілізації або пожертвування планетарними інтересами заради егоїстичних національних, досягнення економічних вигод при порушенні міжнародних правових норм та рішень ООН.

Інтерпретація глобалізації як політичний процес формування однополярного світу на чолі з США викликає занепокоєння не тільки у країнах, що розвиваються, але й у тих країнах, що прагнуть зберегти свою економічну, політичну та культурну самостійність. Саме це занепокоєння активізує процеси в інтеграційних об'єднаннях для протистояння диктату США. Представляють інтерес дискусії щодо ролі Європейського союзу, Співдружності незалежних держав, Африканського союзу у самозбереженні в умовах глобалізації. В історії неодноразово виникали ситуації, коли певна країна або група країн, виходячи зі своєї уяви, намагалася підкорити народи. Результати таких спроб широко відомі, тому не можна вважати сучасну ситуацію винятковою.

Висновки. Вирішення ситуації, що склалася в світі, потребує

нового рівня мислення. Нові сценарії цивілізаційного розвитку, в тому числі і модель однополярного світу, повинні враховувати особливості сучасної цивілізації, яка нелінійна, нестабільна, складна та неорганізована.

Література.

1. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма - ответы на глобализацию / У.Бек . - М., 2001 – 349 с.
2. Ващекин Н.П. Глобализация и устойчивое развитие / Ващекин Н.П., Мунтян М.А., Урсул А.Д. - М., 2005. – 532 с.
3. Мартин Г.-П., Шуман Х. Западная глобализация. Атака на процветание и демократию / Мартин Г.-П., Шуман Х. - М., 2007. – 338 с.
4. Панарин А.С. Искушение глобализмом / А.С.Панарин. – М., 2000. – 420 с. .
5. Подзигун И.М. Глобализация и поиск новых ценностных оснований цивилизации / И.М. Подзигун // Ценности глобализирующегося мира. - М., 2002. - С. 96-108.
6. Саблук П.Т. Глобалізація і продовольство: Монографія / П.Т. Саблук . – К.: ІАЕ УААН, 2009. – 560 с.
7. Уткин А.И. Глобализация: процесс и осмысление / А.И. Уткин . - М., 2008. – 190 с.
8. Хоружий С.С. Человек и его три дальних удела. Новая антропология на базе древнего опыта / С.С. Хоружий // Вопросы философии. - 2003. - № 1. - С. 38-45.